

XII

**Escola
Feminista**

**De feminismes
i transfòbies**

21 i 22 d'octubre 2022

Ca la Dona C/Ripoll, 25 Barcelona *activitat per a dones, lesbianes i trans

xarxafeminista.org

#EFE2022

Programa

Divendres 21 d'octubre

16:30h Benvinguda per part de la Xarxa Feminista
Feminismes contra les transfòbies amb la participació de

Judith Juanhuix, científica i translianta

Laia Serra, motivada i estratega

Marta Segarra, investigadora i pensadora feminista

Rosa Almirall, tres voltes rebel i seductora

Coordina Apen Ruiz, arqueòloga i hortera empedernida de Bollos en Teoria

Dissabte 22 d'octubre

10:30h En veu pròpia, amb els testimonis de

Alex Bixquert, feminista i mil·lennial

Carmela Netîrk, transbollo, anarchafeminista

Daniela Munté, transbollo i llibertària

Jana Lauco, comunista i queer

Mar Arnau Gongga, queer i anarquista relacional

Max Moron, curios i animalista

Sofia Bengoetxea, bolxevic i zen

Presenta i coordina: Sofia Bengoetxea

14h Dinar “de traje” compartit i comunitari al terrat (qui vulgui)

16h Desmuntant els discursos d'odi, espai coordinat i dinamitzat per

Bàrbara Ramajo, Bollos en Teoria, l'espai lesbianofeminista de Ca la Dona

Natàlia Cámara, col·lectiu La Sal, Suport i Autonomia Lesbofeminista

19:30h CLOENDA a càrrec d'Alicia Martel

20h FESTA i picoteo amb les Dj's Sor Prendida i DigyPop

*Reserva espai cura de criatures: xarxafem@xarxafeminista.org

*Activitat per a dones, lesbianes i trans

*Sense inscripció prèvia

ÍNDEX

Benvinguda i funcionament	4
De feminismes i transfòbies. Presentació	6
Eix 1. Feminismes contra les transfòbies	10
Eix 2. En veu pròpia	17
Eix 3. Desmuntant els discursos d'odi	18
Bibliografia	27

Benvinguda i presentació

Amb molta il·lusió i moltes ganes de retrobar-nos us donem la benvinguda a una nova edició de l'Escola Feminista, la XII EFE.

Com en edicions anteriors us convidem a formar part d'aquest espai feminista de participació per reforçar-nos, enriquir-nos, créixer, compartir aprenentatges, i, fonamentalment, per aprofundir la relació política des del reconeixement mutu.

El tema que enguany ens ocupa va ser seleccionat després de diverses consideracions, que van confluïr en la necessitat de generar un diàleg profund amb les persones trans feministes i de reflexionar conjuntament, més enllà del soroll de les xarxes socials.

Aquest espai de trobada autogestionat, de feminismes rebels, vol contribuir a repensar-nos col·lectivament i a generar pensament feminista.

En aquest dossier trobareu elements teòrics d'argumentació així com diversos recursos on line i, al final, una bibliografia per saber-ne més.

Us hi esperem amb el desig de gaudir de les aportacions de totes les persones participants.

REFLEXIONS PER A COMPARTIR I FUNCIONAR

La Xarxa Feminista i l'Escola Feminista són espais de trobada per posar de manifest i en diàleg els diversos feminismes. Són espais polítics de confiança i creativitat i per a deconstruir el patriarcat i la seva llarga càrrega de categoritzacions, d'estereotips i dicotomies que marquen el llenguatge i les nostres conductes. Volem aprendre a relacionar-nos d'una altra manera i a posar-ho en pràctica.

Dones, lesbianes, trans, no binàries, marimachos, fems, transgènere, gender queer, asexuals, bisexuals, pansexuals, gent gran, gent jove, precàries, aturades, treballadores, putes, migrants, racialitzades, sense papers, malaltes, grosses, boges, diverses funcionals ... ens trobem una multiplicitat de persones i col·lectius, cadascun amb les seves experiències i coneixements.

Ens convidem a repensar aquelles actituds amb les quals reproduïm les opressions estructurals de la societat patriarcal i a estar alerta i ser curoses amb tots els "ismes" i "fòbies" interioritzades, moltes vegades de forma inconscient que tenim totes les persones.

Només ho podem fer col·lectivament: crear un ambient on les diferències entre nosaltres siguin una oportunitat per a enriquir-nos i on les nostres diversitats siguin celebrades, tinguin suport i siguin defensades.

Per exemple, hem de tenir molt present que tota identitat sexual i de gènere és una autodesignació. És important, doncs, no pressuposar el gènere ni la sexualitat de cap persona i quan ens hi relacionem utilitzarem el gènere que aquesta persona ha escollit per nomenar-se a si mateixa (Si tenim dubtes intentem usar paraules neutres).

Cadascuna de nosaltres té moltes facetes i relacionar-nos amb totes elles ens enriqueix. Procurem, doncs, no reduir cap persona a una sola característica, sigui la que sigui. Evitem també preguntes o comentaris impertinents, repetitius o que són tòpics i estereotips, així com observacions que, encara que siguin dites amb bona intenció, no tenen en compte la diversitat de l'altra. Com per exemple:

“Doncs per no ser d'aquí, parles molt bé el català”
“Amb lo maca que ets, si fessis dieta...”
“Has vist que aquesta música és del teu país, oi?”
“Ets treballadora sexual?. Com pots ser prostituta i feminista?”
“Vosaltres les negres balleu tan bé...”
“Dius que ets feminista, i portes vel?”
“Estàs molt ben conservada per l'edat que tens...”
“Però... per què vols ser un home?”
“Deixa, deixa, ja ho faig jo...”

Encara tenim molt recorregut per desconstruir-nos i moltes coses a pensar i modificar respecte dels nostres privilegis siguin de raça, de classe, d'edat, de gènere, de sexualitat, de procedència, de llengua, de capacitat... o del que sigui!

És per això que compartim aquestes reflexions amb el desig de facilitar algunes eines per construir entre totis formes de relació i participació més horitzontals i igualitàries. Res més lluny de la nostra intenció que voler imposar una nova normativitat. Són idees per pensar, reflexionar i ajudar-nos a ser més lliures i sentir-nos còmodes i a gust.

De feminismes i transfòbies

Presentació

«Un profesor de Alcalá de Henares, inhabilitado 6 años por insultos racistas a un marroquí»¹

«Denunciado por comentarios machistas a una alumna el profesor gallego que defendió a La Manada. Este profesor ya fue sancionado por un hecho similar en 2016 con la suspensión de empleo y sueldo por un período de dos meses»².

«La Comunidad de Madrid sanciona a un profesor de Parla por comentarios homófobos La Consejería de Familia impone una sanción de 3.000 euros por vulnerar la ley contra la LGTBIfobia»³.

«Cruzada contra las alumnas de la UAB que acusan a su profesora de transfoba»⁴.

Què té la transfòbia que ens costa tant de veure-la?

Per què quan veiem el racisme, la misogínia o la lesbofòbia/homofòbia a les aules, les feministes tenim claríssim que s'ha d'aturar, que la resposta està en l'acció i agència estudiantil, i que la llibertat d'expressió no empara les violències vers aquest col·lectius oprimits. **Per què la denúncia pública de la transfòbia no té aquesta mateixa claredat política, ni el mateix suport? Com és possible que dins d'algunes files feministes s'hagin assumit com a vàlids arguments que es fonamenten en la negació de l'existència trans?** Com pot ser que es subscrigui la transmisogínia⁵? Per què s'ha alimentat i actuat de forma complaent amb la violència que s'exerceix quan es diu en una tribuna feminista, en veu alta i sense complexos en referència a les dones trans: "y digo tíos, porque son tíos".

Assumir que les lesbianes i dones trans són una impostura sota l'argument de que es vol abolir el gènere, és reforçar el gènere en tant que apuntala el pressupòsit binari que només quan hi ha coherència entre la biologia i el gènere es pot parlar pròpiament de "dones". Aquesta postura ideològica no difereix gens del pensament de la ultradreta malgrat que es digui que la intenció és l'oposada als postulats de *Hazte Oír*. La meta d'acabar amb el gènere reforçant la necessitat de la coherència biològica és un fi que no justifica pas els mitjans ja que el que s'està fent és menystenir les vides trans en exercir una negació violenta del dret a existir com a dones i com a trans, i de poder tenir el dret a decidir sobre el propi cos.

¹Europa Press, 13 de julio de 2021: <https://www.europapress.es/madrid/noticia-profesor-alcala-henares-inhabilitado-anos-insultos-racistas-marroqui-20210713121920.html>

²Heraldo, 23 d'octubre 2019: <https://www.heraldo.es/noticias/nacional/2019/10/23/denunciado-el-profesor-que-defendio-a-la-manada-por-comentarios-machistas-a-una-alumna-1340052.html>

³TeleMadrid, 16 de juny de 2022: <https://www.telemadrid.es/noticias/madrid/La-Comunidad-de-Madrid-sanciona-a-un-profesor-de-Parla-por-comentarios-homofobos-0-2460353994--20220616054700.html>

⁴Metrópoli, 18 de març de 2022: https://www.metropoliabierta.com/el-pulso-de-la-ciudad/profesora-transfoba-uab_51608_102.html

⁵Des de l'agència política trans significa odi específic vers les dones trans.

De la mateixa manera que detectem la lesbofòbia quan es diu “jo respecto les lesbianes però penso que són antinatural, una aberració, unes vicioses, unes malaltes, i és la meua opinió que heu de respectar perquè som en democràcia i hi ha llibertat d’expressió”; **hauríem de poder detectar la transfòbia quan es diu que es respecta les dones trans però que en realitat no són dones perquè el que estan fent és “jugar amb el gènere” en vestir-se de i comportar-se com dones. Que no hem estat les feministes qui hem demostrat que no existeix tal cosa com vestir-nos de i comportar-nos com...? Que no ens hem afartat de cridar que els cossos són sobirans per pròpia decisió? On ha quedat el dret al propi cos per a les dones trans?**

La llibertat d’expressió no pot emparar l’exercici de la transfòbia i la transmisoginia i, molt menys, fer-ho en nom d’una creuada ideològica i cultural feminista que lluita contra l’esborrament de les dones nascudes amb la biologia coherent i requerida. A aquesta correspondència entre sexe i gènere, des de l’agència política trans, s’ha anomenat amb el prefix “cis”. El senyalament de la coherència cis que es fa des de les dissidències trans no ha estat benvinguda per un corrent feminista que critica la divisió del subjecte dona entre cis i trans. Aquesta crítica que no vol nombrar la separació entre cis i trans paradoxalment fonamenta el seu discurs en incidir en la diferenciació entre les dones anatòmicament equipades en funció del sexe i les trans.

Des de l’agència trans aquest marcatge es fa per ampliar el subjecte dona amb una estratègia similar a quan parlem d’heteropatriarcat per ampliar el patriarcat a la seva vessant heterosexual. Nombrar públicament amb el prefix “cis” és una forma de visibilitzar l’agència trans i d’exposar el fracàs de la coherència entre gènere i biologia, en canvi, la diferenciació entre dones basades en el sexe biològic i trans que nega la expressió pública i política d’aquest senyalament “cis” no deixa de reforçar el vincle entre sexe i gènere en mantenir una frontera entre l’autenticitat dona i la còpia trans, cosa que ja fa dècades que Judith Butler es va encarregar de desmuntar, en tant que l’original ha estat prèviament una còpia i la còpia esdevindrà original. És per això que el que significa ser una dona d’avui en dia, a Barcelona, no té res a veure amb el que significa ser una dona als segles passats, o el que és femení avui pot haver estat masculí en el passat, o ser-ho en el futur.

La dicotomia sexe/gènere i els discursos que l’envolten tenen una llarga tradició emmarcada en els debats natura/cultura i, després de dècades de diferents abordatges als feminismes i a les ciències socials, ha quedat palès que no hi ha una única i vàlida aproximació a aquesta relació. Recuperar aquesta discussió política i filosòfica per part d’algunes feministes serveix per construir un nou enemic de les dones “en funció del sexe biològic” que són considerades com a legítim subjecte del feminisme i les dones trans, persones no binàries i/o queer que són percebudes com trencadores del moviment feminista i retratades com una amenaça “no feminista”. Aquesta divisió crea un “nosaltres les feministes” defensores de les “dones de veritat” contra la gosadia “d’homes disfressats”, “potencialment violadors” que s’aprofiten del bonisme de les dones cis feministes que no veuen que cal fer front comú i reaccionar per tal de que les dones en funció del sexe biològic no siguin esborrades, com a tal, del mapa biològic, polític, acadèmic i institucional dels feminismes.

Però, realment algú està esborrant les dones d’algun lloc? Realment l’enemic de les dones són les dones trans i les polítiques que tracten de millorar la vida i atorgar drets a les trans? Aquesta tornada a fixar-nos en la biologia, en el sexe, és beneficiosa per a les dones en general, i per a les feministes? Aquests quatre últims anys de polaritzacions feministes

realitzades amb discursos indistingibles dels que es fan a la ultradreta a qui han estat beneficiant i quins efectes reals han tingut als feminismes i a les dones trans? Perquè, a efectes pràctics, les dones trans han format part d'aquest moviment feminista articulat estatalment com a mínim des de 1993 quan, a les Jornades de Madrid "Juntas y a por todas", les lesbianes del Colectivo de Feministas Lesbianas de Madrid van promoure la participació de les dones trans; també a l'any 2000 es van presentar ponències de dones trans a les Jornades Estatals de Còrdova "Feminismo es... y será"; i la participació de lxs trans, en general, té lloc des del 2009 a les Jornades Feministes Estatals de Granada "30 añosdespués".⁶

És a dir, hi ha una trajectòria de lluita i pertinença al moviment feminista que ha fet un procés històric i participatiu de debat i ha obert la categoria dona per donar visibilitat a les trans i les lesbianes des de la primera dècada del nou mil·lenni. En tot aquest temps de treballar, colze a colze amb les dones trans, hem portat els feminismes dels carrers a les llars i viceversa d'una forma potentíssima i massiva, hem fet visibles les reivindicacions feministes i els interessos de les dones, les lesbianes i les trans en posar-nos a la primera plana de l'escena política i social. I això, ho hem fet des dels feminismes en plural i des de un subjecte dona que ha deixat caure, durant dècades, les costures biologicistes i normatives que reglamenten el que és, o ha de ser, una dona, una lesbiana, una trans, una feminista...

Aquesta apertura de la categoria dona ens ha ensenyat que no hi ha una única forma vàlida de ser dona, de ser feminista, de ser lesbiana o de ser trans; ens ha enriquit com a moviment feminista i ara, quan el feminisme està més present que mai a la societat, a les famílies, als carrers, a les escoles, als mitjans de comunicació o al merchandising de les grans marques capitalistes, ara s'esventa mediàticament una crisi feminista, una divisió entre les dones en funció del sexe i les trans, es senyala un "enemic del feminisme" que històricament forma part de la nostra lluita, de les nostres genealogies, de les nostres victòries en drets socials i de la pluralitat dels nostres feminismes.

Ara es dogmatitza sobre una única veritable forma de ser dona, feminista i lesbiana ja que sembla que només es pot ser lesbiana tenint la biologia correcta i coherent amb el gènere (dues dones estimant-se amb dos pits i una poma com cal), amb aquest fonamentalisme biologicista s'argumenta i s'expulsa de la categoria lesbiana a les dones trans perquè "a les lesbianes no ens agraden els penis". **Els lesbianofeminismes ens hem passat la vida teoritzant i provant que hi ha moltes formes de ser, sentir-se, fer-se lesbianes i hem après que la lesbianonormativitat ha estat molt nociva i autolimitant** en tant que tots aquells intents per dir què són o què hem de fer, o no fer, les lesbianes han fracassat històricament. El si t'agrada la penetració és perquè no ets una autèntica lesbiana té tant poc sentit com el que si t'agraden els penis no pots ser lesbiana. L'existència de lesbianes trans és una realitat tan lesbiana com la resta de lesbianes, amb penis o sense penis, amb penetració o sense penetració, són els nostres cossos i les nostres sexualitats i ningú ens ha de venir a dir com gaudir-ne correctament, ni individualment, ni col·lectivament.

Agitar les pors d'una possible violació pel fet de tenir penis i que aquest pànic social s'estengui en les files feministes aturant i qüestionant l'empara legal específica de la gent

⁶ Per un coneixement més precís de les relacions de les trans als feminismes veieu "La transfobia también es una lucha feminista" de Lucas Platero a *Viento Sur*, 146 (2016): https://vientosur.info/wp-content/uploads/spip/pdf/vs146_l_platero_la_transfobia_tambien_es_una_lucha_feminista.pdf

trans, és tant il·lògic com quan la ultradreta agita les pors d'una possible falsa denúncia de violència de gènere i demana que l'empres legal específica de les dones deixi de ser-ho perquè tots els homes podrien ser subjectes de falses denúncies.

Volem entendre com és possible que la transfòbia sigui tant activa i invisible als feminismes i, per això, volem dedicar l'Escola Feminista 2022 a revisar els privilegis cis dins dels feminismes, a desmuntar els discursos d'odi sustentats en la transfòbia i a interrogar la facilitat amb que la transfòbia es agitada i percebuda com un insult abans que com un conjunt de violències exercides sobre les vides trans.

Us invitem a totes i totis, doncs, a gaudir del programa proposat venint amb els textos llegits que trobareu al dossier de materials que adjuntem.

Eix 1. Feminismes contra les transfòbies

Presentació

Les jornades de l'Escuela Rosario de Acuña del 2019 van ser el punt de partida a l'estat espanyol d'una concepció transfòbica del feminisme que ja feia temps s'escampava pel món anglosaxó. Uns mesos més tard l'article d'opinió de Silvia Carrasco publicat al diari *Ara* portava el debat a casa nostra. Es feia públic un corrent ideològic que denuncia les "teories de gènere" com a una amenaça hostil per a les dones cis en esborrar el paper de subjecte del feminisme i considera les dones trans, persones no binàries i/o queer com a peons del neoliberalisme i de la indústria farmacèutica que les utilitzen per introduir, ara tenyit de postmodernitat patriarcal, el concepte de gènere.

Tot seguit les rèpliques no es van fer esperar i aparegueren a la premsa i a les xarxes opinions rebutant aquestes tesis. Hem portat a aquesta taula les autores dels principals articles que van ser publicats, tant de dones trans com cisgènere i que parlaven des de la perspectiva dels drets humans, el pluralisme ideològic, l'anàlisi de la normativitat dels cossos o l'estratègia comunicativa dels discursos d'odi.

Taula rodona amb la participació de

Judit Juanhuix

Científica vocacional, que ha fet bullir el gènere a foc lent i ara el té melós. Ha col·laborat en un model de salut alliberador per a tothom i en iniciatives legislatives. Té un llibre publicat i escriu articles d'opinió. És mare. Opina que és la gent cis qui la fa ser trans.

Laia Serra

Advocada penalista, experta en drets humans i litigi estratègic. Investigadora i formadora. Co-redactora de legislació. Assessora del Pla en Drets Humans de Catalunya. Activista transfeminista.

Marta Segarra

Humanimalista, feminista de trajectòria vital dedicada a obrir i nodrir espais de reflexió i activisme al món acadèmic i social. Teixidora de xarxes que desdibuixen els centres de poders i sabers i ens ajuden a créixer i viure interrogant les formes de fer les vides més vivibles.

Rosa Almirall

Al cor porta una petita llavor comunista, esperit crític, l'orgull de ser dona, la passió pel coneixement i les ganes de viure en el món real, que realment no és com ens l'expliquen.

Coordina: **Apen Ruiz**, arqueòloga i horteraempedernida de Bollos en Teoria

Podeu llegir els seus articles aquí:

- Judith Juanhuix: Transfòbia: que la força ens acompanyi.

https://www.ara.cat/opinio/transfobia-forca-acompanyi-judith-juanhuix_129_4315627.html

Transfòbia: que la força ens acompanyi

Es diu piràmide de l'odi i la podeu trobar, entre altres llocs, a la web de l'Ajuntament de Barcelona. A la base hi ha una capa d'estereotips i prejudicis que porten a l'altertat i la deshumanització. El cas més clar és el que pateixen els infants i joves que arriben exhausts a una platja o a la coberta d'un vaixell. ¿Qui són, aquesta gent desconeguda de pell fosca que veiem en les nostres pantalles? No ho sabem, però "diuen que". Aviat deixen de ser joves vulnerables per ser *menes*. I amb el nom, els traïem cultura i valors.

Un cop establert el prejudici, arriba la segona capa de la piràmide: el discurs d'odi. És una capa pública de *fake news*, culpabilitats i boccs expiatoris. Els *menes*, ja fets concepte col·lectiu, són la causa de la inseguretat o la violència masclista. Aquell noi ja no busca sobreviure, sinó que és una peça del pla ordit per destruir els valors de la nostra justa societat. La víctima ens és ara una amenaça.

Hi ha discursos d'odi en tots els eixos de discriminació, esclar. I és en el de la identitat de gènere publicat fa poc en aquest diari per una professora universitària, per a més inri autoanomenada *feminista*, on jo, dona trans, em reconec com a víctima. Per a aquesta antropòloga, les persones "trans", i en particular els menors "trans", posats així entre unes cometes que ens fan de barrots, som una "fal·làcia" que es propaga exponencialment i que provoca que hi hagi "tota una generació d'infants i joves, que estaven ben sans, mutilats i convertits en dependents vitalicis de tractaments".

No exagero: aquest article és bàsicament discurs d'odi. Analitzem-ne els elements, i comencem pel

llenguatge. En l'article hi trobem "trans" entre barrots lingüístics, *amputar-se els pits, atrapat en un cos, incongruència, mutilats, incidència, disforia de gènere d'inici ràpid per contagi o dependents vitalicis*. El marc conceptual és aterrador. Destaco l'expressió *estar atrapat en un cos*, un concepte d'origen mèdic que només el discurs d'odi fa servir tot atribuint-lo a l'activisme trans".

Un segon element del discurs d'odi és la falta de veu dels mateixos infants i joves, siguin *mena* o "trans". Per què caldria preguntar-los, si ja som professores o expertes en gènere? El tercer element és l'autovictimització. Poc hi fa que la diversitat de gènere sigui causa de violències, com s'observa en tots els patis d'institut: som l'amenaça, i qui resisteix a l'opressió és qui ostenta el cànon social i la representació en mitjans audiovisuals.

El quart element és l'anomenat *cherry picking*: prenem un o dos ca-

JUDITH JUANHUIX

CIENTÍFICA I AUTORA D'UNA DONA

El racisme o la transfòbia han arrelat en ambients suposadament progressistes

sos particulars i els generalitzem a milers de joves i, per què no, a totes les persones trans". Totes som *fal·làcia*. Hi ha milers de persones i famílies trans* satisfetes per l'atenció del servei Trànsit, i el teixit associatiu trans* és precari, però divers. No importa: els dos casos de pares preocupats són la prova de l'epidèmia. I això ens porta al cinquè element del discurs de l'odi en l'article: les associacions i l'acció política contagien la "fal·làcia trans". ¿No deu ser que la professora confon causa i efecte? La discriminació porta a una acció política i a teixir xarxes de complicitat, però l'acció i la complicitat no comporta esdevenir trans. Per favor.

L'últim element, definitiu, del discurs d'odi és la *conspiranoia*: "Això [els drets trans] no són drets humans, seguiu la pista dels diners", acusa l'article, una pista que porta a la conxorxa farmacèutica, segons l'autora. Tant hi fa que les persones trans* no siguem ni tan sols indicació de cap medicament segons les agències espanyola i europea. Tant hi fa que les persones trans* siguem dels col·lectius més pobres del món. "Seguiu la pista dels diners", proclama, i se us revelarà la *conspiració trans i queer*.

L'article ja no puja més nivells, però la piràmide de l'odi d'aquest discurs en té més, i són presents entre nosaltres. El següent és la discriminació. Va, contesteu sincerament: ¿agafaríeu com a dependenta o llogaríeu el vostre pis a una dona trans? Si dubteu, podeu discriminar. L'altre nivell són les violències psicològiques, físiques, sexuals. I

l'últim, on han arribat massa piràmides de l'odi, és el genocidi.

Davant de les piràmides de l'odi, cordó sanitari en tots els nivells. Prou convivència. No podem ni volem controlar les emocions personals, només faltaria, però cal aïllar l'odi allà on es presenti públicament, sigui als Parlaments o als mitjans de comunicació. Els agents socials compromesos amb una societat de drets i contra la societat de la por, també aquest diari, han d'actuar en conseqüència, i no donar veu al discurs d'odi. Donar-la en pro d'una llibertat d'expressió mal entesa, a més, ens condiciona el debat, que deixa de parlar de drets dels col·lectius per defensar-ne tan sols l'existència.

Finalment, no pressuposem que en els espais socials a favor dels drets en algun eix de discriminació no hi poden caber piràmides de l'odi en altres eixos. Hi són, i així es blanquegen. Així ha arrelat el racisme o la transfòbia en ambients suposadament progressistes: hi ha qui creu que la lluita antiracista entorpeix la lluita obrera, i qui creu que el fet trans* torpedina el feminisme. Pitjor encara, un tret perillós de les piràmides de l'odi és que s'alimenten entre elles: fa just una setmana Lidia Falcón, presidenta del Partit "Feminista" de Espanya i pionera del discurs d'odi contra les persones trans*, participava en un acte de Vox.

Sabem que cal fer. "I no hi ha excuses", avisa l'Alex Bixquert, un home trans com els que invalida en l'article, a la Silvia Carrasco. "Tot-hom sap que va dir el mestre Yoda al jove Anakin Skywalker: la por és el camí cap al costat fosc. La por porta a la ira, la ira porta a l'odi, l'odi porta al patiment. Percebo molta por en tu".

GETTY

- Laia Serra: La estratègia comunicativa contra la autodeterminació del gènere.

https://www.eldiario.es/opinion/tribuna-abierta/estrategia-comunicativa-autodeterminacion-genero_129_8875450.html

El Diario.es

La estrategia comunicativa contra la autodeterminación del género

- Las detractoras de la autodeterminación del género se reivindican víctimas de la censura, a pesar de que se encuentran en clara ventaja social, política y comunicativa respecto de las personas trans

Laia Serra, abogada

El pasado diciembre, el grupo *The Left* del Parlamento Europeo publicaba un informe sobre la estrategia comunicativa antifeminista de las derechas en Europa, que radiografiaba cómo las proclamas contra el aborto o los derechos LGBTI a menudo tienen más de instrumento para activar ciertas inseguridades

y/o ciertos sentimientos de pertenencia para cosechar voto conservador, que de debate ideológico genuino.

En Europa, las derechas están siguiendo una estrategia muy clara de gira de tornos, convirtiendo a los victimarios en víctimas. Bajo el pretexto del derecho a hablar de temas polémicos como la inmigración, introducen discursos racistas. Y cuando se les ponen límites, denuncian la censura de las izquierdas, que pretenden imponer el dogma de lo "políticamente correcto". También buscan deslegitimar las izquierdas, cuando no criminalizarlas, por actuar con agresividad, a base de cancelación y escrache. Las derechas han llegado a provocar exprofeso la judicialización de algunos de sus mensajes políticos, para darles más publicidad y reforzar su posición de parte agraviada. Otra estrategia *win-win*, muy manida de las derechas, es la de alimentarse de la indignación. Expresan sus posicionamientos de forma provocadora e hiriente, para que tanto la ferviente adhesión de sus partidarios como la indignada crítica de sus detractores, les den publicidad.

La novedad reside en que por primera vez, un sector de mujeres organizadas, las detractoras de la autodeterminación del género, deja atrás la espontaneidad del debate político genuino y adopta una estrategia comunicativa organizada y ambiciosa. Los mensajes mediante los cuales vehiculan sus posturas ideológicas, las dosis de demagogia, el perfil de quienes escogen como emisoras e incluso los acontecimientos alrededor de los que aprovechan para introducir discurso, están calculadamente pensados.

El debate sobre la autodeterminación del género está siendo tan hiriente como ingenuo. Las críticas se reducen a su virulencia y a lamentar la división del movimiento feminista, en un inoportuno momento de retroceso de los derechos de las mujeres. Algunas obviedades, que claman al cielo, misteriosamente no están desencadenando ninguna reacción. Aumentan los feminicidios, las violencias sexuales están desbocadas, retiran las custodias a las madres que denuncian a los padres por abusos, etc... y de todas estas trincheras, las custodias del sujeto mujer escogen como prioridad política la supuesta amenaza que representa la elección sentida del género. ¿Realmente la autodeterminación del género representa una amenaza para las políticas públicas de igualdad? ¿No será que en realidad este debate es sólo ruido, una forma de distraer la atención sobre la estrategia de verdad, la de lograr imponer un relato, que facilite la conservación de ciertas cuotas de poder?

Más allá del folclore comunicativo, hay dos aspectos de la estrategia comunicativa contra la autodeterminación del género, que merecen ser reflexionados. La primera reflexión es en clave de autocrítica: si los feminismos hubiéramos debatido en profundidad sobre qué límites éticos nos auto imponemos en la expresión de nuestros disensos, y sobre qué relación directa tienen esos límites éticos con la preservación de nuestra identidad y legitimidad política, el debate, seguramente, se hubiera vehiculado de otro modo. Tener claras qué fronteras discursivas no pueden cruzarse, por integridad y por empatía, hubiera facilitado que la colectividad feminista se posicionara para frenar ciertas derivas.

La segunda reflexión, enlazada con la primera, tiene que ver sobre cómo concebimos la libertad de expresión desde los feminismos. Apostamos, como hacen las derechas, por la concepción liberal de la misma, según la cual consiste en el derecho individual a poder expresarse sin límites derivados de restricciones ajenas. O bien por el modelo de derechos, según el cual la libertad de expresión es un derecho que se puede ejercer con responsabilidad, en la medida que

contribuya al debate público, respete los derechos fundamentales y no discrimine a las colectividades subalternizadas. En este segundo modelo, la fijación de los límites a la libertad de expresión, tiene en cuenta la relación de poder existente entre la persona emisora y la persona destinataria, y si el objetivo del mensaje, es ampliar o restringir derechos.

Partiendo de este prisma, no es difícil constatar qué concepción de la libertad de expresión están ejerciendo las detractoras de la autodeterminación del género. Tampoco es difícil hallar similitudes con la estrategia comunicativa de las derechas. Las detractoras de la autodeterminación del género se reivindican víctimas de la censura, a pesar de que se encuentran en clara ventaja social, política y comunicativa respecto de las personas trans. También se reivindican víctimas de la hostilidad de la *inqueersización*, a pesar de que están banalizando opresiones, luchando contra la consolidación de derechos y negando identidades. ¿Resuena a ejercicio de poder, no?

Parece ser que el confort de la poltrona académica y las fantasías partidistas les ha hecho olvidar a algunas, las herramientas de lucha colectiva: el disenso, la confrontación y la protesta. Los feminismos no podemos renegar de la denuncia social que nos ha servido históricamente para conquistar derechos, ni podemos recriminar a quienes la están usando contra la opresión de la hegemonía de la que formamos parte.

Lo absurdo de todo, es que en el fondo da igual lo que opinen esas señoras. Incluso da igual lo que opinemos todas. Manda la calle y la realidad es que las identidades diversas cada día fluyen con más fuerza. Las detractoras de la autodeterminación del género logran titulares, el reconocimiento del *establishment*, formar partidos políticos e incluso retrasar la aprobación de leyes, pero la batalla del género la tienen perdida desde hace tiempo.

- Marta Segarra: La qüestió trans, l'opinió i el pluralisme.

https://www.ara.cat/opinio/questio-trans-l-opinio-pluralisme_129_4317660.html

Marta Segarra

27/03/2022

La qüestió trans, l'opinió i el pluralisme

Arran de l'article "Fal·làcia trans: una gran irresponsabilitat política " em pregunto, en primera persona, quins són els principis pels quals ens hem de regir les persones que col·laborem a les anomenades seccions d'opinió dels diaris, sense estar sotmeses al codi ètic periodístic que té cada mitjà. Sabem que un diari tria persones que comparteixen més o menys la seva pròpia línia editorial per col·laborar-hi, però que ahora intenta reflectir la pluralitat d'opinions de la societat, en termes també més o menys respectuosos segons la mena de publicació que sigui. Crec que la secció d'opinió de l'ARA es caracteritza precisament per la diversitat de firmes que acull, tot mantenint unes bases comunes de respecte a les diferents idees i posicions que coexisteixen a la societat catalana.

Em sembla, doncs, que les persones que escrivim articles d'opinió ens hauríem d'autoimposar unes regles implícites, com són intentar

contribuir a un debat constructiu o utilitzar fonts serioses si el que volem és llançar acusacions de pes. Una de les denúncies més greus que fa l'article mencionat contra el que anomena la "fal·làcia trans" és, justament, que es tracta d'una enganyifa i fins i tot d'una estafa perquè aquest "moviment" estaria dirigit per grans empreses que s'enriqueixen a costa del patiment aliè. La penúltima frase diu clarament: "Seguiu la pista dels diners". Però si seguim la pista de quins són els fonaments d'aquesta afirmació tan contundent, veiem que molts condueixen a una sola font, els articles d'una novaiorquesa que es presenta com a periodista, artista i perruquera, Jennifer Bilek. Bilek escriu textos contra el transgenerisme, però també contra el moviment LGBT i els "bilionaris" que suposadament l'impulsen, al costat de la indústria farmacèutica, per descomptat, i ho fa en el seu blog catastrofista i en mitjans digitals com *The Federalist*, que va alimentar teories antivacunes durant les primeres fases de la pandèmia i que defensa que hi va haver frau a les darreres eleccions presidencials estatunidenques. No hi ha dubte, doncs, de la posició política que hi ha al darrere.

Una altra fal·làcia que, paradoxalment, defensa l'article titulat "Fal·làcia trans" és un argument utilitzat ben sovint pel conservadorisme més ranci, al nostre país i en molts altres. Consisteix a dir que determinats grups de pressió (feminista, LGBT i, ara, trans) s'han fet els amos en l'àmbit de l'administració pública, la salut i l'educació, quan tothom sap que això no és cert. El to conspiranoic i hiperbòlic també és propi de les tàctiques de la dreta radical: parlar de "captació" de les criatures i adolescents perquè es converteixin al transgenerisme implica que s'està parlant d'una secta.

De la mateixa manera, costa molt de creure que "les mestres" de P5 i el professorat dels instituts fan propaganda del transgenerisme. I tampoc hi ha cap estudi científic seriós que el consideri una malaltia "d'inici ràpid" que s'adquireix per "contagi". Quan semblava que ja havíem aconseguit que es deixés de patologitzar qüestions relacionades amb el gènere i la sexualitat (no fa gaire, molta gent considerava l'homosexualitat una malaltia, cal recordar-ho?), hi tornem a ser i, al damunt, en nom del feminisme, com si només n'hi hagués un. La darrera frase de l'article és explícita en aquest sentit, ja que l'autora hi parla en primera persona del plural: "Les feministes ens oposem a la nova llei trans catalana". ¿On queden les feministes que no s'hi oposen, i fins i tot les que la defensen?

Tanmateix, l'objecció principal que s'hi pot fer és de tipus ètic: aprofitant-se de la inquietud i fins i tot de la por ben legítima que senten mares i pares d'infants o adolescents que manifesten incomoditat i patiment en relació amb posicions de gènere i de sexualitat no normatives, l'article teixeix un relat satíric que ridiculitza aquestes situacions, com, per exemple, quan frivolitza la tasca que fan les associacions dient que organitzen "excursions". Tot plegat no sembla que contribueixi gaire a ajudar que les persones, joves o adultes, que hi estan directament implicades hi vegin més clar. Això no vol dir que en un diari com l'ARA no s'hagi de poder debatre de qualsevol tema d'interès comú, com és la qüestió trans, reflectint opinions diferents i fins i tot oposades, però des del respecte a les posicions d'altri i aportant arguments raonats, dades tretes de fonts creïbles, o exemples i testimonis reals que permetin a qui llegeix

formar-se una opinió al respecte, i no només provocar-li una reacció d'adhesió -o de repulsa- epidèrmica, que és la tàctica habitual dels grups polítics demagògics i populistes. Per exemple, en un debat celebrat el 8 de març, el candidat d'extrema dreta a la presidència de França Éric Zemmour va respondre a una dona francesa d'origen senegalès que si manés ell, una família com la d'ella mai no hauria pogut quedar-se a viure a França, i hi afegia el seu eslògan favorit: "Immigració zero". La noia ho va rebre com una bufetada -i ho era-, però ell ja havia aconseguit colar el seu missatge. No fem el mateix des de posicions de privilegi com la d'escriure en un diari.

Marta Segarra és directora de recerca al Centre National de la Recherche Scientifique

- Rosa Almirall Cossos trans, vides trans.:

https://www.ara.cat/opinio/cossos-trans-vides-trans_129_4325710.html

23:02 dilluns 4 abr

...

58%

Diari ARA 04 d'abril de 2022

Cossos trans, vides trans

Al Born Centre de Cultura i Memòria recordem aquest mes unes dones que van ser pioneres en la lluita feminista als EUA i a casa nostra.

El 1969, en una conferència sobre l'alliberament de la dona als Estats Units, el Col·lectiu per la Salut de les Dones de Boston proposa la pràctica de l'autoconsciència i l'autoexploració. Practicar l'autoconsciència, com a dones, suposava i suposa compartir experiències negatives viscudes en els serveis de salut per a dones, descobrir i anomenar els nostres desitjos i la nostra sexualitat, apropiarnos dels nostres drets reproductius i ser conscients de les opressions de la policia de gènere sobre els nostres cossos i les nostres vides. Practicar l'auto ens permetia descobrir parts desconegudes dels nostres cossos, aprendre a estimar-les i cuidar-les i interpretar el significat de les seves queixes. Aquestes dues pràctiques ens han donat força per aconseguir lleis que ens garanteixen més drets i llibertats per explorar i dirigir el nostre plaer, els nostres afectes i les nostres vides.

Ara fa 50 anys es va publicar el llibre fonamental del feminisme dels anys 70: *Our bodies, our selves*. Amb visió feminista i política, reivindicava la nostra autonomia en les decisions sobre els nostres cossos i les nostres vides.

Aquí i ara moltes dones començàvem a ser conscients de les desigualtats imposades per la policia de gènere. Lluitàvem en partits polítics clandestins i moviments socials de base i apreníem que les nostres reivindicacions eren qüestionades pels nostres companys de lluita. L'any 1976 van tenir lloc les Primeres Jornades Catalanes de la Dona.

L'any 1977, després de la mort del dictador, dones de moviments de base i partits polítics van crear la Coordinadora Feminista de Barcelona. Calia sumar esforços per la deroga-

ROSA ALMIRALL

PRESIDENTA DE KASA TRANS*

ció de lleis que ens negaven drets i aconseguir-ne de nous.

Entre d'altres, reivindicàvem gaudir de la nostra sexualitat i un accés lliure i gratuït a l'anticoncepció i a l'avortament. Dones per l'Autococoneixement i l'Anticoncepció (DAIA) i les vocalies de dones vam exigir un nou model d'atenció: els centres de planificació familiar amb professionals dones amb una visió crítica de la policia de gènere, on poguéssim decidir sobre els nostres cossos i les nostres vides.

Molts anys després, fruit de processos d'autoconsciència molt similars als del feminisme dels anys 70, les persones trans* van començar la lluita per un nou model d'atenció: volien professionals amb una visió crítica cap a la policia del sistema sexe/gènere binari i decidir sobre els seus cossos i les seves vides.

L'any 1982, el mateix any que l'activisme homosexual va aconseguir retirar l'homosexualitat del Manual Diagnòstic i Estadístic dels Trastorns Mentals DSM-III, s'hi incorpora la transsexualitat, cosa que converteix l'atenció a la salut de les persones trans* en una història de

**Jo, també feminista,
estic amb les persones
trans en la lluita pels seus
drets, perquè són drets
humans**

violències cap als seus cossos i les seves vides. Vint-i-set anys més tard, l'any 2009, des de l'activisme trans* es va crear la plataforma Stop Trans Pathologization. L'any 2015 eren més de 397 xarxes d'activistes i organitzacions polítiques dels cinc continents. La seva lluita era i és deixar de ser considerades malaltes mentals i poder decidir sobre els seus cossos i les seves vides.

Laura Erickson-Schroth va publicar l'any 2014 el llibre *Trans bodies, trans selves* i va sol·licitar el pròleg a les dones feministes del Col·lectiu per la Salut de les Dones de Boston. Van acceptar i van reconèixer que, de fet, aquest llibre ampliava i complementava la seva lluita per uns serveis de salut respectuosos amb les persones i on poguessin decidir sobre els seus cossos i les seves vides.

La lluita ve de lluny i ens portarà lluny. Les dones que volem decidir sobre la nostra sexualitat, els nostres cossos i les nostres vides ens hem multiplicat exponencialment, hem sortit als mitjans de comunicació i hem guanyat molts espais en l'àmbit de la salut, l'educació i l'administració pública, i més que en guanyarem. La policia de gènere ens voldria submisses, però no ho serem.

Moltes persones trans* estan amb nosaltres en la lluita feminista. No és estrany que les persones que actuen com a policia del sistema sexe/gènere binari les invalidin i desacreditin les seves decisions respecte als seus cossos i les seves vides. I també desacreditin els serveis de salut que respecten les seves decisions.

No és estrany que part d'aquesta policia, autoanomenada *feminista*, s'oposi a la nova llei trans catalana. Jo, també feminista, estic amb les persones trans en la lluita pels seus drets, perquè són drets humans.

L'autora també ha estat nominada 'fellow' d'Ashoka 2019 com a impulsora d'un nou model d'atenció a la salut de les persones trans.

DE FIT A FIT

Eix 2. En veu pròpia

Presentació

Esborrem les dones trans a les cisgènere desnaturalitzant la categoria dona? Les persones no binàries són un cavall de Troia del neo-masclisme? O potser també hi ha persones que des de la dissidència del gènere troben en el feminisme un marc ideològic on construir la identitat? Quan transites de home a dona, o a l'inrevés, on queden els privilegis?

En veu pròpia és una taula que, en forma de diàleg entre les persones que la componen, intenta mostrar com el feminisme serveix per articular la seva trajectòria vital repensant-se alhora que canvien. A través d'una sèrie de preguntes i respostes pretenem oferir una visió de com el simple fet de dissentir del gènere assignat suposa una transgressió i invalidar o, potser, subvertir l'ordre patriarcal de la vida.

Escoltarem els testimonis de

Alex Bixquert

Biòleg genetista que treballa com a administratiu. Ha participat en l'activisme LGTBI+ durant 10 anys, sobretot a l'Associació LGTBIA+ Terrassa. També a l'Espai Trans* Terrassa i com a Coordinador del Grup de Polítiques Trans de la FELGTBI+. Ara soci de base.

Carmela Netirk

Va ser *livestreamer*, mescladora de visió i organitzadora, durant el 15M per l'acampada de la plaça Syntagma a Atenes, Occupy Wall Street a New York, durant l'aixecament de Gezi a Estambul i la Nuit Debout a París, entre altres. Ara organitza un col·lectiu *hacker* instal·lant servidors feministes a Ca la Dona.

Daniela Munté

És activista de Sororitrans, un col·lectiu de persones transfemenines que lluita per fer xarxa i millorar les seves condicions de vida. Formen part de la plataforma del 28J Autònom.

Jana Lauco

Es defienix com a transfemenina lesbiana i comunista. Treballa de programadora i milita sempre que pot. L'autisme és un fet determinant en com es relaciona amb el món. No monògama amb una mala connexió amb el concepte de família.

Mar Arnau Gongga

És una persona trans no binària (i no binarista). Actualment està cursant Estudis Socioculturals de Gènere i combina la feina de docent amb la formació, sensibilització i consultoria en diversitat de gènere i sexo-afectiva.

Max Morón

Estudia filosofia a la Universitat de Barcelona i li agraden la lògica i la filosofia del gènere. Com a home trans preconitza una masculinitat menys invasiva i tòxica.

Sofia Bengoetxea

És una dona trans, de 65 anys, nascuda a Barcelona, Ha sigut la coordinadora d'EnFemme i una de les fundadores de Generem. Monja budista zen actualment treballa en la recerca d'una espiritualitat no patriarcal i lliure de discriminacions de gènere.

Presenta i coordina: **Sofia Bengoetxea**

Eix 3. Desmuntant els discursos d'odi

Espai coordinat i dinamitzat per:

Bàrbara Ramajo, Bollos en Teoria l'espai lesbianofeminista de Ca la Dona

Natàlia Càmara, del col·lectiu La Sal, Suport i Autonomia Lesbofeminista

Presentació

En aquesta Escola Feminista volem posar al descobert com funcionen els discursos d'odi i el fet que aquests no són capital exclusiu de les forces ultradretanes, sinó que als últims anys han estat assumits des d'alguns feminismes en l'argumentari contra el gènere, la identitat de gènere, el "transgenerisme", la "doctrina queer" o la interseccionalitat.

Al moviment feminista sempre hem tingut diversitat d'opinions i hem fet de la pluralitat la casa de totes. Si bé és cert que a la dècada dels anys setanta i vuitanta van haver-hi fortes polaritzacions ideològiques que van crear debats confrontats i marcades corrents feministes, també ho és que al llarg dels anys hem après a trobar-nos tant en els consensos com en els dissensos i hem tractat de treballar conjuntament contra l'heteroetnocispatriarcat amb allò que ens uneix i no amb el que ens separa.

Hem après que hi ha moltes formes d'entendre els feminismes i a construir ponts amb aquelles altres feministes que no pensen com nosaltres. Hem après a posar en valor tant el feminisme de carrer, com l'institucional, com l'acadèmic, com el cultural, perquè totes i totis les feministes que han ocupat els espais vitals i polítics de les diverses formes de fer feminismes ho hem fet posant-hi el cos, el cor i les ganes de transformar la societat masclista, heterosexista, racista, trànsfoba, edadista i capacitista en què vivim.

A l'any 2010 vam iniciar la primera Escola Feminista d'Estiu com una iniciativa que s'obria amb la voluntat de continuar els debats sobre els feminismes inclusivament que van tenir lloc a les Jornades Estatals de Granada l'any 2009. Un dels primers temes que vam debatre va ser el subjecte polític del feminisme i què significa ser dona⁷. Vam abordar les lesbofòbies al moviment feminista tot discutint sobre la capacitat que té el subjecte dona per a invisibilitzar les lesbianes com a subjecte polític feminista en tant que la paraula "lesbiana", al final de la dècada del mil·lenni, havia desaparegut dels discursos públics feministes i les lesbianes feministes havíem estat esborrades als feminismes i públicament només hi apareixíem quan forçàvem per la via de la insistència la nostra presència. Arran d'aquests debats vam decidir posar en marxa una estratègia de visibilització de les lesbianes i les trans als feminismes parlant públicament de dones, lesbianes i trans, com a una forma de incidència a

⁷<https://www.xarxafeminista.org/escola-feminista-destiu-2010/>

través del llenguatge, per tal de fer veure que hi ha moltes més dones que les que l'imaginari heteroetnocispatriarcal ens evoca: heterosexual, biològica, blanca i cis.

Al llarg d'aquests anys l'apertura de la categoria sociocultural "dona" no només no ha esborrat les dones com a subjecte polític del feminisme, sinó que ha propulsat els feminismes i la seva articulació d'una forma tan eficaç i vertiginosa que ha arribat a desbordar les consciències socials, filtrant i modificant les "normalitats" i aconseguint que totes aquelles persones que ens veien desfilant a les manifestacions del 8 de març ara s'hi incorporin massivament per cridar el seu rebuig al masclisme imperant. Aquesta apertura de la categoria "dona" ha aconseguit reconceptualitzar les pràctiques i teories feministes transformant el concepte de "vaga general" en una vaga social i políticament molt més extensa, profunda i combativa del que hem estat acostumades fins fa poc. La vaga de les cures, del consum, laboral i estudiantil ha fet petar les costures del que fins ara entenem per "vaga general" i ha proporcionat al moviment feminista un poder de convocatòria, immens i internacional, saltant per sobre de les autoritats sindicals.

Les dones no només no hem estat esborrades d'enlloc, sinó que hem estat més presents que mai als carrers, a les polítiques, als moviments, a les universitats i a la societat general, i tot això gràcies a la vaga de totes que ha estat realment de totes i totis, de dones, lesbianes, trans, bisexuals, treballadores sexuals, migrades, racialitzades, queer... Totes i totis hi hem participat, de ple, precisament en la presència i visibilització de les dones, de la nostra diversitat que ens enriqueix i ens enforteix com a dones, però també com a lesbianes i com a trans. Totes i totis hem posat les agendes feministes al centre de les vides i les polítiques públiques i això ha estat possible perquè dones, lesbianes i trans no són identitats excloents o confrontades, sinó relacionals, en aliança sororal i cap, ni una, ha estat mai exempta de friccions, contradiccions o interrogants, per part de nosaltres mateixes, respecte a les formes en què ens articulem inclusivament.

En aquest treballar colze a colze als feminismes, hem après a qüestionar-ho tot, fins i tot a nosaltres mateixes com a dones, lesbianes i trans. Hem lluitat contra les opressions que ens travessen aprenent que el poder i el privilegi no és quelcom aliè a nosaltres mateixes, sinó que són forces que ens travessen i que podem ser alhora oprimides i opressores. Hem après a detectar els nostres prejudicis i vigilar la ceguesa que es resisteix a veure com podem ser nosaltres mateixes racistes, lesbòfobes, trànsfobes, classistes i d'altres violències que podem exercir sobre altres companyes feministes. Sabem que el poder i les opressions no són només fora de nosaltres, sinó que també actuen a través de nosaltres, les seves resistències, perquè els feminismes són moviments socials de lluites i resistències a l'heteroetnocisnormativitat.

És per això que sabem que la més lesbiana, pot ser també la més lesbòfoba, perquè la lesbofòbia, la transfòbia, el racisme o el classisme que habita a la societat, l'interioritzem, el justifiquem, l'argumentem i, també, el reproduïm en exercir,

cadascuna de nosaltres, violències que no són pas reconegudes. Sabem que és molt fàcil sentir-nos amb el dret de pensar l'altra com a aliena, com a una altra oposada a nosaltres i no com una més que suma en un moviment plural i obert de dones, lesbianes i trans.

Quan entre les feministes ens acusem de transfòbia, o lesbofòbia, o racisme, no hem d'entendre aquest toc d'atenció com un insult o una agressió. No podem fer que ens rellisqui mentre ens aferrem a la nostra raó. Si estem en desacord, o si no sabem perquè se'ns acusa d'això, hem d'aprendre a aparcar la cultura de l'ofensa i la reacció, hem de desenvolupar eines analítiques per a revisar els propis privilegis i les violències que podem estar exercint, perquè no és una qüestió d'opinió, ja que aquestes violències les exercim i les exercim totes.

Als feminismes portem dècades treballant-hi totes i totis plegades entre desacords polítics, teòrics i pràctics, i això, mai ens ha aturat per treballar conjuntament, respectant la feina de totes i totis, amb el reconeixement mutu de saber que tots els feminismes són vies vàlides per estirar l'estaca per aquí, per allà, per fer tombar l'héteroetnocispatriarcat. Hem tingut desacords molt grossos tàcticament i estratègicament, per exemple, algunes feministes teoritzen que el patriarcat ha mort, que cal sortir del seu marc simbòlic, que no cal reconèixer més la seva estructura i funcionar al marge; altres han dit que això és impossible i que cal continuar una lluita antipatriarcal perquè actuar al marge seria no tenir en compte les violències que el sistema patriarcal, més viu que mai, continua exercint diàriament contra les dones. Aquestes diferències teòriques han estat abismals, portades a la seva màxima abstracció podrien haver estat decisives per fracturar el moviment feminista, però, això no ha passat perquè hem entès que són posicionaments teòrics que enriqueixen les nostres formes de fer tombar el patriarcat i/o destruir el seu cadàver.

El que no havíem tingut, fins ara, és l'intent d'imposar una forma d'entendre el feminisme per sobre de les altres, no havíem tingut grups de feministes agenciant-se el nom de "moviment feminista", no havíem tingut campanyes de difusió amb tàctiques agressives d'intervenció que, fins ara, han estat pròpies dels discursos d'odi als que ens tenen acostumades la ultradreta. Des del 1995 els moviments religiosos, amb el Papa al davant, i les forces ultradretanes a nivell internacional, han teixit una estratègia desestabilitzadora dels avenços feministes contra "la ideologia de gènere". Les seves tàctiques provocadores i desestabilitzadores van culminar a l'Estat Espanyol al 2017 amb la campanya del bus HazteOír: "Els nens tenen penis, les nenes tenen vulva, que no t'enganyin" que va ser contestada amb contundència tant des de les files feministes com de les files LGTBIQ+.

Des de 2019 la ultradreta es frega les mans contemplant com el seu discurs d'odi, les seves tàctiques de confrontació, polarització i agitació dels pànics socials han calat en alguns corrents feministes que ara per ara els estan fent tota la feina. «En l'àmbit europeu, s'ha definit el discurs d'odi com el: "... foment, promoció o instigació (...) de l'odi, la humiliació o el menyspreu d'una persona o grup de persones, així

com l'assetjament, descrèdit, difusió d'estereotips negatius, estigmatització o amenaça pel que fa a aquesta persona o grup de persones i la justificació d'aquestes manifestacions per raons de "raça", color, ascendència, origen nacional o ètnic, edat, discapacitat, llengua, religió o creences, sexe, gènere, identitat de gènere, orientació sexual i altres característiques o condicions personals"»⁸.

Les estratègies comunicacionals dels grups antidrets s'han caracteritzat per una sèrie de patrons que semblen calcats en el funcionament i discursos d'alguns dels feminismes actuals. Hem sintetitzat aquestes formes de fer per tal de poder reconèixer-les i poder desmuntar tant l'estructura com els arguments que alimenten els odis i pànics socials. No creiem just que en nom de la llibertat d'expressió i pensament es promoguin discursos que "en nom de la defensa de les dones" polaritzin, estrangeritzin i excloguin als feminismes que entenen que gènere i sexe són construccions culturals i polítiques, al igual que ho és el subjecte dona.

⁸<https://ajuntament.barcelona.cat/bcnvsodi/que-es-el-discurs-d-odi/>

ESTRATÈGIA COMUNICACIONAL GRUPS ANTIDRETS

OBJECTIU:	Incidir a les polítiques, opinions públiques i moviments socials
MITJANS:	Forta i activa presència mediàtica a les Xarxes socials i premsa convencional pròpies i alienes amb potent finançament
CAMPANYES:	Accions coordinades de forma internacional i local
DISCURSOS:	* Resignificació i desactivació política de termes i arguments donant la volta a les paraules i discursos * Utilització de paraules clau que menystenen i menyspreen els conceptes * Creació d'un llenguatge distintiu i agressiu que fa el discurs fàcil d'identificar * Imatge personalitzada i denigrant de l'oponent * Opacitat de les fonts dels exemples que originen els arguments * Manipulació de la informació per fer arguments descontextualitzats i internacionalitzats * Universalització de casos concrets que es presenten com a veritat passada o futurible * Repetició i amplificació dels mateixos arguments que funcionen com a axiomes * Agitació dels pànics socials en nom de "salvar a..." * Autovictimització front les reaccions discursives i accions directes * Foment de la cultura de l'ofensa, la polarització i el conflicte * Empara en la llibertat d'expressió per exercir violències discursives * Crida a la veritat científica "objectiva" i "neutral" * Actualització dels debats pro/contra que anivellen les "opinions"

Entre totes i totis segur que en podem afegir més a la llista, així com posar exemples pràctics de com des d'alguns feminismes s'estan utilitzant aquests mecanismes de funcionament dels discursos antidrets dissenyats per la ultradreta. En sabries dir-nos quins?

“La conclusión más importante sobre estos modos de comunicar, la que los invalida por completo y dónde, quizá, está la clave para diseñar estrategias que los anulen –más allá de las sugerentes aproximaciones de Lakoff– es la siguiente: **no solo están diseñados para manipular la información, sesgarla o mentir. Es un lenguaje pensado para hacer daño.** Es un lenguaje cuyo principal propósito es lacerar al interlocutor. Convencerle cuando ya le has dado una paliza. Es decir, la función absolutamente contraria que debería tener el lenguaje[...] Llevándolo por última vez al terreno de la transmisoginia, es muy fácil detectar, al menos para nosotras, cuándo un intento de conversación es la antesala de una agresión verbal. **El patrón es siempre el mismo: una entrada repentina, una pregunta directa con una mala disculpa incluida y una insistencia enconada en las definiciones. El lenguaje del odio es reconocible por sus esquemas;** la animosidad de quien lo utiliza con fines transmisóginos no tiene ningún secreto para nosotras porque está movido por los mismos sentimientos de autodesprecio que sentimos o hemos sentido alguna vez [...] **¿Merece la pena pararse a conversar con quien solo tiene intención de lacerarte o de usar tus propias palabras como acusación?** Depende de cada una de nosotras. De las fuerzas, de la paciencia, de la tolerancia al dolor, del tiempo que se tenga y de las necesidades urgentes. El desprecio está instalado en cualquiera que sea la parte del cerebro en el que se alojan las creencias. **Ahí van las proclamas, las arengas, los símbolos y los eslóganes. Hace falta mucha conversación, mucha contrapregunta no capciosa y mucha energía para desmontar todo eso”**

DEFINICIONES, de Alana Portero (2019)

<https://casadelectoras.medium.com/definiciones-de-alana-portero-bb87dd507bcd>

“Pero hay otra deriva mucho más preocupante en este debate, que **se inflama (¿artificialmente?)** en las redes sociales: la transfobia de quienes consideran que las mujeres trans no forman parte del sujeto político feminista. Desde la posición TERF (trans exclusionary radical feminist) se vive como **un ataque injustificado el que se las tilde de tráfobas, mientras afirman que las mujeres trans no merecen que se les reconozca legalmente su identidad.** ¿No resuena a eso de que “yo no soy homófoba, pero que no lo llamen matrimonio”? Se están publicando artículos en medios y proclamas en redes sociales que suponen un **atentado gravísimo contras las mujeres trans. Y es que no se limitan a negarles sus derechos sino que van mucho más allá: les niegan la identidad, la existencia.** ¿No decía el feminismo clásico que lo que no se nombra, no existe? Duele especialmente ver que esta **aniquilación simbólica y tráfoba viene de reputadas maestras feministas** con las que se podía discrepar pero a quienes, hasta este momento, se respetaba[...] Desde algunas posturas, **se critica esta demanda de reconocimiento identitario como una frivolidad,** un capricho neoliberal. La sexualidad no es un estilo de vida, sino que determina las posibilidades de la existencia. Las personas **trans no son un estilo de vida sino que son personas, mujeres y hombres, que sufren discriminación económica y explotación laboral”**

El sujeto del feminismo nunca ha dejado de ampliarse, de Laura Gaelx Montero (2018):

<https://www.pikaramagazine.com/2018/10/el-sujeto-del-feminismo-nunca-ha-dejado-de-ampliarse/>

“Respecto a la afirmación del argumentario del PSOE (**inseguridad jurídica para las mujeres**), esta vendría a señalar la posibilidad de que un **hombre maltratador afirme ser mujer** y, por tanto, evitaría ser juzgado por este delito. García López señala que “jurídicamente es imposible”: “En Derecho se utiliza el concepto **ex nunc (desde ahora en adelante)**. Es decir, el delito se juzgaría por el momento en que fueron cometidos. Y si fueron cometidos cuando en su DNI ponía que era un hombre, será juzgado como tal, por un delito de violencia de género”. También la catedrática Marina Sáenz, que califica el documento del PSOE de “tránsfobo”, indica que “es un argumento similar al de las denuncias falsas”: “Si un hombre trata de evitar ser juzgado por **violencia de género alegando que es mujer, la declaración sería extemporánea**. Es decir, a él ya se le habría abierto un expediente en el que se le juzgaría como hombre. Pero, además, si esta declaración se hace con ánimo de fraude de ley, está el mecanismo de corrección del abuso del derecho. Y no solo eso: **si un hombre trata de cometer fraude de ley para evitar una condena por violencia de género, no estaríamos hablando de una persona trans, sino de un hombre cis tratando de cometer fraude de ley**”

Qué está pasando con los derechos de las personas trans en España: de la Q de Queer a la T de Terf, de Noemí López Trujillo (2020):

<https://www.newtral.es/derechos-trans-queer-terf/20200624/>

“Hemos visto cómo paulatinamente ese relato de **negación de la diversidad sexual y de género** se ha ido inflamando a base de **infantilización, insultos, deslegitimación, ninguneo y desacreditación, además de tornarse cada vez más personal y virulento en todos los foros y medios en los que estos discursos carentes de hondura y matices encuentran altavoz**. Un relato torticero que obvia toda evidencia científica (y también lo dinámico y lo subjetivo de esta) para afirmar que el sexo biológico es “binario e inmutable”, que las mujeres trans “son seres extraños que pretenden ser las protagonistas del feminismo”, que la interseccionalidad es una trampa o que “las mujeres trans remarcan a una mujer estereotipada y sexista”, sin tener en cuenta todos los **despropósitos criminalizadores y patologizantes que se han vertido por activa y por pasiva sobre “los peligros de la autodeterminación de género” y de los “actores del género”, como sucedió en la edición de 2019 de la Escuela Rosario de Acuña de Gijón**”

De maestras y transfobia, de Sonia Herrera Sánchez (2022)

https://www.elsaltodiario.com/el-rumor-de-las-multitudes/de-maestras-y-transfobia?fbclid=IwAR06m8YrspAJHCqJEANAuxSHwNR_AhZR7kw64qTzzEgVDZfn-EToEPH6VBA

El feminisme TERF no s'ha desenvolupat només com a pràctica excloent per a les persones trans, sinó que **s'ha erigit en feminisme excloent en molts sentits**. Per exemple, els principis rectors de la CMF són tres: impedir l'autodeterminació de gènere com a garantia jurídica, definir la dona basant-se en el sexe i defensar l'abolició de la prostitució, la pornografia i els ventres de lloguer. Així, de la mateixa manera que succeeix amb la prostitució, **l'oposició a les persones (i drets) trans, funciona com a identitat política a partir de la qual organitzar el moviment feminista**.

Sobre «agendes queer», «lobbies trans» i «sectes mutants»: feminisme trans-excloent a l'Estat espanyol (2021), de Bel Vives Bauçà:

<https://revistes.ub.edu/index.php/clivatge/article/download/35991/36148/95693>

La entrada de las cuestiones **trans*** en los debates feministas está directamente relacionada con la lucha por los derechos sexuales y el trabajo sexual. Este trabajo sexual estaba teniendo una importancia clave para las mujeres trans* en estos años 80 y 90, permitiéndoles acceder a los tratamientos deseados de modificación corporal, pero también tener las condiciones de vida que les permitía acceder incluso a la literatura feminista (Namaste, 2009: p. 19).

Algo relevante de estas jornadas de **1993 es que se discutió sobre la transexualidad** desde la experiencia personal y de cómo se podía entender más allá de lo individual para tener una relevancia política. Las siguientes jornadas feministas estatales no tuvieron lugar hasta el año

2000 y se celebraron en Córdoba. Coincidieron con la entrada en el sistema andaluz de salud de la atención a las personas transexuales, con un servicio específico en el Hospital Carlos Haya de Málaga. Tituladas "Feminismo es... y será"; estas jornadas incluyeron dos ponencias sobre transexualidad, lideradas por Laura Bugalho del Colectivo Trans Galicia y Kim Pérez. ¿Cómo se puede entender que se discutiera sobre transexualidad en dos ponencias feministas estatales? No surgieron espontáneamente, sino **que hubo algunas corrientes concretas del feminismo que han tenido un papel clave para que tales debates se produzcan, así como que han tenido un impacto tanto en el seno del movimiento feminista como en su relación con las activistas trans**. En las propias jornadas, Laura Bugalho señalaba la voluntad de diálogo, al tiempo que apuntaba a las dificultades para articular una alianza que **rompiera con una lógica binaria, "nosotras/ellas", "feministas/transexuales"**.

La transfobia también es una lucha feminista (2016), de Lucas Platero:

https://vientosur.info/wp-content/uploads/spip/pdf/vs146_l_platero_la_transfobia_tambien_es_una_lucha_feminista.pdf

De cualquier manera, **tener visiones y concepciones diferentes acerca del sexo-género y de la sexualidad, desde posiciones no hegemónicas, no es motivo suficiente para excluir a nadie del movimiento feminista**. ¿Acaso alguien ha excluido del movimiento feminista a esas mujeres* que defienden la idea natural y biológica del sexo, aun pensado que es inservible e incluso perjudicial para los propios intereses del feminismo? Una cosa es

criticar o discrepar acerca de posicionamientos, discursos, postulados, estrategias, visiones, concepciones, etc. y otra bien distinta es excluir y negar cuerpos, vidas, subjetividades que, además, comparten la misma opresión, aun con sus especificidades, pero desde su entrelazamiento. **Si algo ha caracterizado históricamente al feminismo es su carácter múltiple, es decir, los diferentes feminismos que, a pesar de sus discrepancias – radicales en determinadas cuestiones–, conforman ese cuerpo político al que a menudo nos referimos como “feminismo”.**

Por un feminismo múltiple que abraza la lucha trans (2021), de Maite Arraiza:

<https://vientosur.info/por-un-feminismo-multiple-que-abraza-la-lucha-trans/>

Si el género es producto de la estructura patriarcal, y por tanto, fruto de la opresión, **tenemos que “abolir el género”.** Cualquiera, desde la teoría queer podría firmar esa afirmación. “Elmatiz viene después” como en la canción de Mecano: **abolir el género pasa no por denunciarla forma en que se construye ese orden social, sino en dejar de hablar de género.**

¡FANTÁSTICO! ¿Cómo no se nos había ocurrido antes? Años de discusiones feministas para esto. A riesgo de repetirme, eso ya se había hecho desde la Teoría queer. Concretamente en lo que yo identifico como **“versiones lolailo” de la teoría queer**, que apuntaban sensatamente [¡ejem!] que si el género estaba construido, la forma de evitar la desigualdad era acabar con el término género. Y, ¿cómo se lograba esto? Dejando de hablar de género. Confieso que he suspendido exámenes con semejante afirmación, pero, sí, en algunas interpretaciones que asumían que todo era mera construcción lingüística, -a las que invitaría a releer a Judith Butler (2007) y a Teresa de Lauretis (1987)-, se hacían lecturas que podían desembocar en eso. Ahora bien, **¿señalar que algo está construido implica que no existe?**

¿Quién teme al transfeminismo? (2020), de Carmen Romero Bachiller:

https://www.researchgate.net/profile/Carmen-Bachiller/publication/347449403_Quien_teme_al_transfeminismo_en_Mayor_A_et_al_2020T_ranfeminismo_o_Barbarie_Kaotica_libros_17-38/links/62ab9902e1193368baa21241/Quien_teme_al_transfeminismo-en-Mayor-A-et-al-2020T_ranfeminismo-o-Barbarie-Kaotica-libros-17-38.pdf?origin=publication_detail

Bibliografia:

- ARRAIZA, Maite (2021) «Por un feminismo múltiple que abraza la lucha trans» (2021), *Viento Sur*.
<https://vientosur.info/por-un-feminismo-multiple-que-abraza-la-lucha-trans/>
- BONILLA, Thais & VIGARA, Serlinda (2021), Represión al movimiento feminista en el Estado Español. Informe 2010-2021, Calala, Fondo de Mujeres:
<https://calala.org/wp-content/uploads/2021/09/Calala-Novact-Represion-Movimiento-Feminista-Espanya.pdf>
- GAELX MONTERO, Laura (2018) «El sujeto del feminismo nunca ha dejado de ampliarse», *Pikara Magazine*:
<https://www.pikaramagazine.com/2018/10/el-sujeto-del-feminismo-nunca-ha-dejado-de-ampliarse/>
- GARCIA, Saida (2020) «Argumentario Contra-Terf», *Euforia*:
<https://euforia.org.es/argumentario-contra-terf/>
- HERRERA SÁNCHEZ, Sonia (2022) «De maestras y transfobia», *El Salto Diario*:
https://www.elsaltodiario.com/el-rumor-de-las-multitudes/de-maestras-y-transfobia?fbclid=IwAR06m8YrspAJHCqJEANAuxSHwNR_AhZR7kw64qTzzEqVDZfn-EToEPH6VBA
- LLOP, Mar C. (2017) «Construccions identitàries. Construcciones identitarias», Bellaterra.
- LLOP, Mar C. (2022) «Famílies trans* Construccions identitàries.
- LÓPEZ TRUJILLO, Noemí (2020) «Qué está pasando con los derechos de las personas trans en España: de la Q de Queer a la T de Terf», *Newtral*:
<https://www.newtral.es/derechos-trans-queer-terf/20200624/>
- PLATERO, Lucas (2016), «La transfobia también es una luchafeminista», *Viento Sur*:
https://vientosur.info/wp-content/uploads/spip/pdf/vs146_l_platero_la_transfobia_tambien_es_una_lucha_feminista.pdf
- PORTERO, Alana (2019), «Definiciones», *Casa de Lectoras Indeseables*:
<https://casadelectoras.medium.com/definiciones-de-alana-portero-bb87dd507bcd>
- ROMERO BACHILLER, Carmen (2020), «¿Quién teme al transfeminismo?», en Mayor, A. (et. al.) (2020) *Transfeminismo o Barbarie*, Kaótica, pp. 17-38.
https://www.researchgate.net/profile/Carmen-Bachiller/publication/347449403_Quien_teme_al_transfeminismo_en_Mayor_A_et_al_2020_Transfeminismo_o_Barbarie_Kaotica_libros_17-38/links/62ab9902e1193368baa21241/Quien_teme_al_transfeminismo_en_Mayor_A_et_al_2020_Transfeminismo_o_Barbarie_Kaotica_libros_17-38.pdf?origin=publication_detail
- SUÁREZ BRIONES, Beatriz (2019), «Feminismos lesbianos queer: ¿utopía o distopía feminista?», *Investigaciones Feministas*, nº 10, vol. 1, pp. 9-26:
<https://revistas.ucm.es/index.php/INFE/article/download/64240/4564456551366/>
- VIVES BAUÇA, Bel (2021), «Sobre “agendes queer”, “lobbies trans” i “sectes mutants”: feminisme trans-excloent a l’Estat espanyol». *Clivatge*, nº 9, pp. 1-27:
<https://revistes.ub.edu/index.php/clivatge/article/download/35991/36148/95693>